

Uzasadnienie

Projekt planu ochrony rezerwatu został opracowany na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z uwzględnieniem art. 20 ust. 1, 2 i 3 tej ustawy. Zakres zrealizowanych prac został dostosowany do zasobów, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości kulturowych rezerwatu. Projekt planu sporządzono uwzględniając treść rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94, poz. 794).

Rezerwat pokrywa się powierzchniowo z obszarem Natura 2000 Dolina Zwoleńki PLH140006. W projekcie planu ochrony nie uwzględniono zakresu planu zadań ochronnych dla tego obszaru, gdyż Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 30 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Zwoleńki PLH140006 (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 76, z późn. zm.) został ustanowiony plan zadań ochronnych. Zgodnie z przepisem art. 20 ust. 6 ustawy o ochronie przyrody w planie ochrony rezerwatu przyrody pokrywającego się w całości lub w części z obszarem Natura 2000 nie uwzględnia się zakresu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, jeżeli dla obszaru tego ustanowiono plan zadań ochronnych.

W rezerwacie nie wyznacza się obszarów, na których można prowadzić działalność wytwórczą, handlową i rolniczą, wykonywać polowania oraz miejsc wprowadzania psów, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 4, 11 i 16 ustawy o ochronie przyrody.

W rezerwacie nie wskazuje się obszarów ochrony ścisłej i krajobrazowej, o której mowa w art. 20 ust. 3 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody.

Rezerwatu nie udostępnia się dla celów edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa, o których mowa w art. 20 ust. 3 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody.

W zarządzeniu nie wskazano obszarów, ani miejsc udostępnianych dla badań naukowych. Mając na uwadze dbałość o zachowanie celu ochrony rezerwatu przyrody we właściwym stanie, udostępnianie rezerwatu w celu prowadzenia badań naukowych może nastąpić po uzyskaniu zezwolenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 24 i ust. 5 ustawy o ochronie przyrody. Uzyskanie indywidualnej zgody na prowadzenie tego typu czynności gwarantuje z jednej strony nadzór nad ich rodzajem i metodyką zabezpieczając z drugiej strony rezerwat przed negatywnym oddziaływaniem realizowanych prac, czy też przed wykonywaniem prac badawczych, których tematyka nie wymaga ingerencji w ekosystem rezerwatu. Szeroki zakres i tematyka badań naukowych sprawia, że

pełną kontrolę nad ich wpływem na rezerwat można zachować tylko poprzez rozpatrzenie indywidualnego wniosku. Nie występuje natomiast możliwość precyzyjnego zdefiniowania w planie ochrony dla wszystkich rodzajów badań jednego sposobu postępowania, który minimalizowałby ich negatywny wpływ na rezerwat.

Statut prawny rezerwatu został określony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 17 grudnia 2014 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Borowiec” (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 11873). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie rzeki Zwolenki z jej doliną i przyległymi do niej terenami, jako ostoi żółwia błotnego.

Pod względem administracyjnym rezerwat położony jest w powiecie zwoleńskim, gminie Przyłęk.

Na obszarze rezerwatu obowiązuje studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przyłęk wprowadzone w życie uchwałą Rady Gminy Nr 228/XXXII/2001 z dnia 23 maja 2001 r. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przyłęk wskazuje na rolnictwo, jako wiodącą funkcję gminy i podstawowy element rozwoju, jakim jest osiągnięcie zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego, zharmonizowanego ze środowiskiem przyrodniczym. Głównym uwarunkowaniem wynikającym z potencjału siedlisk występujących na terenie gminy jest wykorzystanie ich naturalnych możliwości do optymalizacji zarówno gospodarki leśnej jak i rolnej. W przypadku kierunku rozwoju funkcji rolniczej gminy, jako wiodącej i priorytetowej należy przestrzegać zgodności zasobów biotycznych (naturalnych) z kierunkami produkcji rolnej. Rozwijając zaś funkcje dodatkowe tj.: turystyczne i rekreacyjne należy zwrócić uwagę na zwiększenie odporności drzewostanów oraz walorów krajobrazowych, poprzez zwiększenie różnorodności biologicznej zbiorowisk roślinnych. Rezerwat przyrody zaliczony został do jednych z najcenniejszych elementów przyrodniczych gminy, a kierunek zagospodarowania terenu określony został jako tereny łąk oraz pastwisk, lasów i wód. W najbliższym otoczeniu znajdują się grunty o zbliżonym do powyższego charakterze oraz grunty proponowanych zalesień i zabudowy lotniskowej.

Rezerwat Borowiec znany jest z jednego z największych stanowisk żółwia błotnego w Polsce. Gad ten jest obiektem badań naukowych nieprzerwanie od lat 80-tych XX wieku. W rezerwacie realizowane były również programy aktywnej ochrony żółwia błotnego: „Aktywna ochrona żółwia błotnego *Emys orbicularis* (L.) na terenie Polski” finansowanego m.in. przez Fundację EkoFundusz, Program Małych Dotacji Funduszu Środowiska GEF/SGP UNDP oraz „Program czynnej ochrony żółwia błotnego na terenie województwa mazowieckiego” finansowanego przez NFOŚiGW w Warszawie, Wydziały Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkich w Radomiu i Warszawie oraz Kozienicki Park Krajobrazowy. Czynna ochrona żółwia błotnego kontynuowana była w latach 2010-2014 przez

Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne w ramach projektu „Ochrona siedlisk żółwia błotnego w Dolinie Zwoleńki” współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska. Czynna ochrona żółwia błotnego w dolinie Zwoleńki, w tym na terenie rezerwatu przyrody „Borowiec” zapoczątkowana w 1989 r. kontynuowana w latach późniejszych w ramach programów: „Aktywna ochrona żółwia błotnego *Emys orbicularis* (L.) na terenie Polski” i „Ochrona siedlisk żółwia błotnego w Dolinie Zwoleńki” przyczyniła się do utrzymania jednej z trzech kluczowych populacji tego gatunku w Polsce. W trakcie blisko trzech dekad wykonano szereg prac na rzecz żółwia błotnego, m.in.: poprawiono jakość siedlisk poprzez pogłębianie istniejących i budowę nowych zbiorników wodnych (torfianek) oraz zbudowano piętrzenie (progi) na rzece, zasilano istniejącą populację żółwiami z rodzimej populacji przetrzymywanymi w sztucznych warunkach przez około dziewięć miesięcy od wyklucia się. Tylko w latach 1990-1996 w rezerwacie „Borowiec” wypuszczono 98 osobników.

W rezerwacie Borowiec przedmiotami ochrony są żółw błotny oraz koryto i dolina rzeki Zwoleńki wraz z występującymi tu biotopami żółwia błotnego. Jednym z głównych zagrożeń celu ochrony rezerwatu jest sukcesja roślinności drzewiastej i krzewiastej zmniejszająca areał otwartych pól piasku, stanowiących miejsca lęgowe dla żółwi błotnych. W efekcie tego zjawiska może dojść do całkowitej utraty miejsc lęgowych żółwia błotnego. Dzięki występującym zbiornikom wodnym rezerwat może pełnić funkcję ostoi żółwia. Zagrożeniem mogącym zaburzyć panujące w rezerwacie warunki środowiskowe jest bujny rozwój roślinności wodnej i szuwarowej, który prowadzi do odkładania się znacznej ilości martwej materii organicznej, w następstwie łądowacenia i zaniku starorzeczy i torfianek. Kolejnym istotnym zagrożeniem dla rezerwatu są obce gatunki roślin i zwierząt, konkurujące o siedlisko z rodzimymi gatunkami i niejednokrotnie je wypierające, np.: robinia akacjowa kolonizuje miejsca lęgowe żółwi, co może doprowadzić do całkowitego ich zarośnięcia. W przypadku obcych gatunków zwierząt mamy do czynienia z drapieżnictwem. Norka amerykańska i jenot stanowią zagrożenie dla młodych żółwi błotnych oraz ptaków gniazdujących na terenie rezerwatu. Dość częstym zjawiskiem jest przypadkowe chwytanie żółwi na wędkę. Ponieważ trudno uwolnić jest haczyk, zostawiany jest on w przewodzie pokarmowym, co w konsekwencji prowadzi do śmierci osobników w wyniku infekcji i niemożności pobierania pokarmu. Zastawione sieci i inne urządzenia służące do połowu biernego ryb stanowią śmiertelną pułapkę dla żółwi. Obserwowany jest również spadek liczebności populacji żółwia błotnego będący następstwem rozjeżdżania tego gatunku przez pojazdy poruszające się po drodze stanowiącej działkę ew. nr 925/2 znajdującą się poza granicami rezerwatu, która rozdziela go na dwie części: północną (działki ew. 960/1, 960/2) i południową (działa ew. 959, 962). Ponadto zabudowa

i związana z tym zmiana przeznaczenia gruntu w otoczeniu rezerwatu może prowadzić do jego izolacji, co może spowodować szereg negatywnych zmian w środowisku życia żółwi błotnych.

Obszary będące miejscem występowania żółwi błotnych winny cechować się stabilnymi warunkami środowiskowymi. Należy utrzymywać stan inicjalny na polach piasku, poprzez cykliczne przerywanie procesów sukcesji drzew i krzewów, redukować ilość namulów, roślinności wodnej i szuwarowej, wyhamowując w ten sposób proces starzenia się i łądowienia zbiorników wodnych. Przyjętym w planie ochrony priorytetem zadań ochronnych jest zachowanie populacji żółwia błotnego, na co najmniej dotychczasowym poziomie liczebności, utrzymanie i/lub odtworzenie dogodnych siedlisk stanowiących miejsca rozrodu i stałego przebywania żółwi błotnych, utrzymanie korytarza migracji, jakim jest dla tego gatunku rzeka Zwoleńka, przeciwdziałanie czynnikom zwiększającym śmiertelność żółwi błotnych. Zaplanowane działania ochronne będą miały pozytywny wpływ na stan populacji żółwia błotnego w rezerwacie. Plan umożliwia kontrole i reakcję na nasilanie procesów związanych z łądowaceniem lub wysychaniem zbiorników wodnych, zarastaniem łęgów i ograniczaniem drapieżnictwa. Plan zakłada również utrzymanie i konserwację jazu piętrzącego na rzece Zwoleńce, co pozwoli na regulowanie poziomu wody, dostosowując go do potrzeb siedliskowych żółwia błotnego.

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych, celem zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie:

1) podał do publicznej wiadomości poprzez:

- a) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i na stronach internetowych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie obwieszczenia,
 - b) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Urzędu Gminy,
 - c) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie RZGW,
 - d) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Nadleśnictwa Zwoleń,
 - e) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych,
 - f) umieszczenie obwieszczenia na łamach lokalnej gazety,
- informacji o przystąpieniu do sporządzania projektu planu ochrony;

2) wyłożył dokumentację przygotowaną na potrzeby sporządzenia projektu planu ochrony oraz projekt planu ochrony w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie. O wyłożeniu dokumentacji Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie poinformował poprzez:

- a) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i na stronach internetowych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie obwieszczenia,
- b) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Urzędu Gminy,
- c) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie RZGW,
- d) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Nadleśnictwa Zwoleń,
- e) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych,
- f) umieszczenie obwieszczenia na łamach lokalnej gazety,

W ramach przeprowadzonego postępowania z udziałem społeczeństwa wnioski i uwagi do wyłożonego projektu planu ochrony wnieśli:

1. Piotr Chołuj Biuro Ekspertyz Przyrodniczo – Leśnych.

Uwaga do projektu Załącznika Nr 6 do Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Działanie "Utrzymanie koryta i skarpy rzeki na obszarze obejmującym zasięg cofki" jest niezgodne z celami ochrony - rzeka na tym odcinku jest miejscem życia, oraz - co niemniej ważne - zimowania żółwi błotnych. Zabiegi utrzymująca koryto mogą zniszczyć te siedliska. Proponujemy rozważyć oczyszczenie brzegu i usuwanie trzciny wyłącznie przy samym jazie.

Przeredagowano projekt planu ochrony w taki sposób, aby działanie dotyczyło koryta rzeki Zwoleńki w sąsiedztwie jazu piętrzącego jej wody. Utrzymywanie w tym miejscu koryta rzeki we właściwym stanie ma istotne znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania jazu piętrzącego wodę.

2. Adam Kotowicz Towarzystwo Przyrodnicze ŻÓŁW BŁOTNY.

- 1) *Wszelkie prace związane z planem ochrony dla rezerwatu przyrody „Borowiec” powinny uwzględniać biologię żółwia błotnego (*Emys orbicularis*).*

Zaplanowane w planie ochrony działania ukierunkowane są na utrzymanie rezerwatu jako ostoi żółwia błotnego;

- 2) w §9 powinien być zapis dotyczący ograniczenia zabudowy letniskowej w granicach rezerwatu a nie tylko od strony południowej.

Zakaz budowy obiektów budowlanych w rezerwacie wynika wprost z art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody i nie ma potrzeby powtarzania tego zapisu w planie ochrony rezerwatu;

- 3) w Tabeli Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych dla rezerwatu, ich skutków oraz określanie sposobów eliminacji lub ograniczenia, a także identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 „Dolina Zwoleńki” PLH140006. Złoża jaj oraz młode osobniki padają łupem dzików. PZŁ powinien zrezygnować z tworzenia ńcisisk w bezpośredniej otulinie rezerwatu (stwierdzony taki przypadek w poprzednich latach) oraz w obszarze Natura 2000. Młode osobniki padają również łupem norki amerykańskiej (odławianie w pułapki).

W zagrożeniach dopisano dzika i norkę amerykańską do gatunków redukujących liczebność zółwi oraz wprowadzono zapis odstąpienia od tworzenia ńcisisk w pobliżu granic rezerwatu.

- 4) Jednym z zagrożeń związanych z wędkarstwem jest zarybienie rzeki Zwoleńki pstrągiem potokowym oraz zarybienie sandaczem. W obszarze Natura 2000 Zwoleńka obowiązuje zakaz połowu ryb na przynęty pochodzenia zwierzęcego. Nie wiadomo, jaki wpływ na środowisko będzie miało zarybienie rzeki Zwoleńki pstrągiem potokowym i sandaczem. Każdorazowo zarybienie rzeki Zwoleńki powinno być prowadzone w porozumieniu z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Warszawie.

Stosownie do przepisów ustawy o ochronie przyrody w granicach rezerwatu obowiązuje zakaz połowu ryb w rzece Zwoleńce oraz zakaz jej zarybiania i plan ochrony nie dopuszcza możliwości wykonywania tego rodzaju działań.

- 5) Chwywanie, trucie, kłusownictwo – chwywanie zwierząt w celach kolekcjonerskich na przykład do przydomowych oczek wodnych – proszę o dopisanie roślin oraz o doprecyzowanie zapisu, o jakie gatunki zwierząt i roślin chodzi.

Zapis ten odnosi się do zółwia błotnego i powiązany jest z ustanowionym planem zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Zwoleńki PLH140006, gdzie zdiagnozowanym zagrożeniem jest F03.02.03 Chwywanie, trucie, kłusownictwo – chwywanie zółwi w celach kolekcjonerskich na przykład do przydomowych oczek wodnych.

- 6) *Zamknięcie fragmentu drogi gruntowej dla ruchu pojazdów – droga jest zamknięta jednakże systematycznie zakaz jest nieprzestrzegany np. ze względu na dojazd do działek prywatnych rolnych i leśnych – można zrobić jakieś odstępstwo od tego zakazu.*

Droga znajduje się poza granicami rezerwatu, tym samym nie można formułować wobec niej zadań ochronnych w planie ochrony dla rezerwatu. Tym niemniej, zagrożenie ze strony poruszających się tą drogą pojazdów zostało zdiagnozowane w planie ochrony, jako zagrożenie zewnętrzne, oraz został określony sposób jego eliminacji.

- 7) *Tabela Cele działań ochronnych w obszarze Natura 2000 – należałoby uzupełnić tabelę o pozostałe gatunki dyrektywowe, które występują na terenie rezerwatu.*

Uzupełniono znajdującą się w dokumentacji tabelę, poprzez dopisanie piskorza, którego obecność stwierdzono w rezerwacie.

- 8) *Tabela Działania ochronne na obszarze ochrony czynnej rezerwatu, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań, wraz ze wskazaniem dla obszaru Natura 2000 podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania: 8.1. Regulacja wód - działki ew. 962, 963 i 1008 są miejscami stałego przebywania żółwi błotnych (dorosłe jak i młode osobniki) dlatego też działania ochronne powinny polegać tylko na ewentualnym, ręcznym usuwaniu w okresie zimowym trzciny porastających koryto rzeki – na tym odcinku Zwoleńki (od granicy zachodniej rezerwatu do drogi graniczącej z rezerwatem od strony zachodniej średnia głębokość rzeki wynosi ok. 2 m - miejscami głębokość przekracza 2 m) Odmulenie koryta rzeki (wraz z usunięciem starych worków z piaskiem z dna rzeki, pozostałych po remoncie mostu i kładki) w celu zapewnienia swobodnego przepływu wód należało by przeprowadzić w strefie jazu ze względu na największą kumulację zanieczyszczeń na tym odcinku. W związku z powyższym na pozostałym odcinku jakiegokolwiek prace powinny być zaniechane. Prowadzenie regulacji w poprzednich latach rzeki Zwoleńki poniżej rezerwatu (w odległości kilkuset metrów od granicy rezerwatu) doprowadziło do zaniku populacji małży (*Bivalvia*) oraz różanki (*Rhodeus sericeus*), dla których prowadzenia tego typu prac w rezerwacie nie pozostanie bez wpływu na populację.*

Przez regulację przepływu wód zgodnie z projektem zarządzenia rozumie się jedynie piętrzenie wody. Nie ma w nim mowy o prostowaniu, czy regulowaniu koryta rzeki oraz jego brzegów, co w efekcie mogłoby doprowadzić do dewastacji ekosystemu rzeki. Kolejne zagadnienia ze swobodnym przepływem wód Zwoleńki reguluje zadanie o nazwie odmulanie, które ma być realizowane na obszarze obejmującym zasięg jazu piętrzącego wodę.

- 9) 8.2. *Konserwacja (w zależności od stanu technicznego jazu piętrzącego wodę) - ze względu na pojawiające się powodzie w ostatnich latach należy uwzględnić szczególny przypadek przy tego typu sytuacjach. Konserwacji należy poddać również przepust, który jest wbudowany pod drogą pomiędzy starorzeczem a oczkiem wodnym jak również przejście dla zwierząt pełniące funkcje odprowadzenia nadmiaru wody z rezerwatu na łąki położone poniżej rezerwatu.*

Dopisano do wskazanego działania zapis mówiący o remoncie przepustu.

- 10) 8.3. *Brak informacji o konieczności prowadzenia monitoringu populacji (np. IOP PAN co 4 lata).*

W ramach realizacji planu ochrony przewiduje się prowadzenie monitoringu żółwia błotnego.

- 11) 8.4. *Utrzymanie koryta i skarpy rzeki na obszarze obejmującym zasięg cofki - działki ew. 962 / 963 i 1008 są miejscami stałego przebywania żółwi błotnych (dorosłe jak i młode osobniki) dlatego też działania ochronne powinny polegać tylko na ewentualnym, ręcznym usuwaniu w okresie zimowym trzciny porastających koryto rzeki – na tym odcinku Zwoleńki (od granicy zachodniej rezerwatu do drogi graniczącej z rezerwatem od strony zachodniej średnia głębokość rzeki wynosi ok. 2 m - miejscami głębokość przekracza 2 m).*

Przeredagowano projekt planu ochrony w taki sposób, aby działanie dotyczyło koryta rzeki Zwoleńki w sąsiedztwie jazu piętrzącego jej wody. Utrzymywanie w tym miejscu koryta rzeki we właściwym stanie ma istotne znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania jazu piętrzącego wodę.

- 12) 8.5. *Kształtowanie drzewostanów - brak działek 962 i 963. W przypadku podpisania porozumienia należy wskazać tereny zimowisk, na których prace związane z wycinką powinny być prowadzone w jak najkrótszym czasie.*

Plan ochrony nie przewiduje kształtowania drzewostanów na działkach 962 i 963. Działanie to zostało zaplanowane na działce ewidencyjnej nr 1008 porośniętej drzewostanem olszowym.

- 13) 8.6. *Odmulanie torfianek (ręczne i /lub mechaniczne) - brak działki 926 /1 - torfianki powinny być w pierwszej kolejności odmulone.*

Odmulanie torfianki na działce 926/1 zostało wciągnięte do planu ochrony, jako jedno z działań ochronnych.

- 14) 8.7. *Utrzymanie łągowisk - Od kilkunastu lat na łągowiskach w rezerwacie Borowiec trwa sukcesja robinii akacjowej, sosny pospolitej, czeremchy amerykańskiej itd. a także trzciny pospolitej na nowo powstałym łągowisku. Ze względu na znaczne zdolności odrastania niektórych z wyżej wymienionych gatunków usuwanie powinno odbywać się corocznie.*

Plan ochrony zakłada dostosowanie rozmiaru, sposobu wykonania oraz terminu rozpoczęcia prac do stopnia zarośnięcia siedlisk, które ma zostać określone w ramach prowadzonego monitoringu.

15) 8.8. *Oddarnianie wraz z usuwaniem drzew i krzewów podobnie jak i prace związane z utrzymanie lęgowisk powinny być wykonywane terminie uwzględniającym informację o tym w ilu złożach młode żółwie błotne zostały na przezimowanie ze względu na fakt iż od kilkunastu lat część młodych żółwi błotnych zimuje w złożach na lęgowiskach i dopiero w następnym roku kalendarzowym w terminie do końca kwietnia lub początku maja opusza komorę lęgową. Brak lokalizacji złoż lęgowisk może w przypadku prowadzenia prac w tych terminach może doprowadzić do zniszczenia złoż z zimującymi młodymi osobnikami.*

Wprowadzono w tym zakresie do projektu planu ochrony stosowny zapis o następującej treści „przed przystąpieniem do prac należy określić ilość i położenie złoż będących zimowiskiem młodych żółwi błotnych. W miejscach, gdzie młode żółwie pozostały w komorze lęgowej na zimę, wykonanie działania należy odłożyć na rok następny”.

16) 8.9. *Utrzymanie starorzecza - brak działki 963 - działki ew. 962 i 963 1008 są miejscami stałego przebywania żółwi błotnych (dorosłe jak i młode osobniki) dlatego też działania ochronne powinny polegać tylko na ewentualnym, ręcznym usuwaniu w okresie zimowym trzciny porastających koryto rzeki – na tym odcinku Zwolenki (od granicy zachodniej rezerwatu do drogi graniczącej z rezerwatem od strony zachodniej średnia głębokość rzeki wynosi ok. 2 m - miejscami głębokość przekracza 2 m). Odmulenie koryta rzeki w celu zapewnienia swobodnego przepływu wód należało by przeprowadzić w strefie jazu ze względu na największą kumulację zanieczyszczeń na tym odcinku. Samice żółwia błotnego w dolinie Zwolenki wychodzą na lęgowiska mniej więcej od połowy maja i trwa to do połowy czerwca. W związku z powyższym niewskazane jest przeprowadzanie prac zaraz na początku lipca. Należałoby również uwzględnić pogłębienie zasypanego w latach 90 miejsca poniżej progu przy moście (poza rezerwatem) w celu zapewnienia odpowiedniego przepływu wód.*

Uwzględniono w zaplanowanych działaniach ochronnych wskazaną w uwadze działkę 963. Zmieniono termin wykonania działania z 1 lipca na 15 lipca. Nie wprowadzono do projektu planu ochrony pogłębienia zasypanego w latach 90 miejsca położonego poza rezerwatem, gdyż zaplanowane w nim działania ochronne mogą dotyczyć wyłącznie obszaru położonego w granicach rezerwatu.

17) 8.10. *Oczyszczanie - brak działki 926/1 - te torfianki powinny być w pierwszej kolejności odmulone i na tych torfiankach powinna być usunięta osoka aloesowata.*

Odmulanie torfianki na działce 926/1 zostało wciągnięte do planu ochrony, jako jedno z działań ochronnych.

3. Nadleśnictwo Zwoleń.

- 1) *Załącznik Nr 5. Opis taksacyjny należy zaktualizować dane taksacyjne na podstawie bazy nadleśnictwa; w obowiązującym PUL dla nadleśnictwa na lata 2013-2022 nie zapisano żadnych wskazań gospodarczych w oddziale 253Aby, nie wiadomo także czy będą zaplanowane w kolejnym dziesięcioleciu.*

Poprawiono w dokumentacji dane taksacyjne poprzez dopisanie informacji o braku wskazań gospodarczych.

- 2) *Załącznik nr 9. Wykaz z ewidencji gruntów stan uległ zmianie, tabela załączona do niniejszego pisma jest zgodna z Ewidencją Starostwa Powiatowego w Zwoleniu na dzień 17.10.2016 r.*

Poprawiono zawarte w projekcie planu ochrony dane ewidencyjne i wydzielania leśne w taki sposób, aby były zgodne z wniesioną uwagą, tj.:

Działka ewidencyjna	Powierzchnia działki ewidencyjnej w rezerwacie	Klasa użytkowania gruntu	Powierzchnia klasy użytkowania w rezerwacie	Adres leśny	Powierzchnia wydzielen leśnych w rezerwacie
926/1	1,73	Ls	1,6600	16-17-2-05-253A -by -00	1,6600
		N	0,0700	16-17-2-05-253A -cy -00	0,0700
926/2	1,39	Ls	0,6420	16-17-2-05-253A -tx -00	0,6420
		Lz-LV	0,3659	16-17-2-05-253A -wx -00	0,3659
		ŁIV	0,3556	16-17-2-05-253A -xx -00	0,1065
				16-17-2-05-253A -yx -00	0,2491
		ŁV	0,0048	-	-
		RVI	0,0073	16-17-2-05-253A -yy -00	0,0073
		W	0,0144	16-17-2-05-253A -zy -00	0,0085
16-17-2-05-253A -az -00	0,0059				
984	1,03	ŁV	1,0300	16-17-2-05-253A -zx -00	1,0300
960/1	3,26	Ls	3,1000	16-17-2-05-207A -c -00	1,1142
				16-17-2-05-207A -d -00	1,9858
		RVI	0,1600	16-17-2-05-207A -f -00	0,1600

3) *Należy poprawić mapy i wykaz wód w rezerwacie z powodu zmian wynikających z przeprowadzonej przez starostwo modernizacji EGiB.*

W związku z tym, że uwaga dotyczy dokumentacji a nie projektu zarządzenia oraz biorąc pod uwagę datę dokonania zmian w ewidencji gruntów, w okresie zakończenia prac nad sporządzeniem planu ochrony, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie uzupełni sporządzoną dokumentację o wskazane dane, po ich pozyskaniu ze starostwa. Wskazać należy również to, że zaktualizowanie danych w dokumentacji nie będzie wiązało się z koniecznością wprowadzenia zmian w projekcie zarządzenia.

Projekt planu ochrony został przesłany Radom Gminy Chotcza i Przyłek, celem zaopiniowania. Rezerwat przyrody Borowiec leży wprawdzie poza granicami Gminy Chotcza, jednak przygotowany dla niego projekt planu ochrony przewiduje wprowadzenie w obrębie tej gminy ustaleń do studium i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Rada Gminy Przyłek nie wydała uchwały w sprawie przedłożonego projektu zarządzenia, stosując tym samym, przewidziany przez ustawę o samorządzie gminnym, tryb milczącego przyjęcia tekstu projektu zarządzenia bez zastrzeżeń.

Rada Gminy Chotcza uchwałą z dnia 26 kwietnia 2018 r. nr XLIII/162/2018 pozytywnie zaopiniowała projekt planu ochrony.

Projekt zarządzenia został uzgodniony przez Wojewodę Mazowieckiego.

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Cel wprowadzenia zarządzenia.

Celem wprowadzenia zarządzenia jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

2. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny.

Projekt planu ochrony będzie oddziaływał:

- 1) na Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Warszawie;
- 2) na właściciela rezerwatu;
- 3) jako powszechnie obowiązujący akt prawa miejscowego na wszystkie podmioty, które znajdują się lub znajdują w zasięgu terytorialnym objętym jego regulacją.

3. Konsultacje.

Projekt zarządzenia jako akt prawa miejscowego podlega:

- 1) na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie uzgodnieniu z Wojewodą Mazowieckim;
- 2) na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zaopiniowaniu przez właściwą miejscowo radę gminy;
- 3) na podstawie art. 19 ust. 1 a ustawy o ochronie przyrody procedurze udziału społeczeństwa przewidzianej przez ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

4. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżet jednostek samorządu terytorialnego.

Wejście w życie przedmiotowego zarządzenia pociągnie za sobą skutki finansowe dla budżetu państwa w wysokości około 390 000 zł w przeciągu 20 lat obowiązywania planu ochrony, które wynikać będą z realizacji działań ochronnych zaprojektowanych w planie ochrony. Mogą być one finansowane w szczególności ze środków pochodzących z:

- 1) budżetu państwa na zasadach ustalonych przez ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, z późn. zm.);

2) ubiegania się o pozyskanie środków finansowych z Narodowego lub/i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

5. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Zapisy w projekcie zarządzenia z uwagi na ograniczony zakres prac jak również realizacja ich na przestrzeni 20 lat nie będą miały znaczącego wpływu na rynek pracy.

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

7. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana regulacja nie ma wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

8. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Regulacja objęta przedmiotowym zarządzeniem jest objęta prawem UE. Zarządzenie swym zakresem obejmuje: teren objęty ochroną w ramach sieci Natura 2000 specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) na podstawie Dyrektywy Unii Europejskiej 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny PLH140006 Dolina Zwoleńki. Projekt zarządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.